

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه اصلاح قانون معادن»

(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

لایحه اصلاح قانون معادن که در تاریخ ۱۳۸۹/۳/۲۵ به مجلس تقدیم شد، پس از ارجاع به کمیسیون صنایع و معادن مورد بررسی قرار گرفت و در تاریخ ۱۳۸۹/۱۱/۴ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. مصوبه مذکور پس از ارجاع به شورای نگهبان با ایراداتی مواجه شد. مجلس در مصوبه مورخ ۱۳۹۰/۵/۲ خود سعی در رفع ایرادات مذکور نمود، ولی شورای نگهبان دو ایراد را کماکان باقی دانست. کمیسیون صنایع و معادن برای رفع این ایرادات اصلاحاتی را انجام داده است که در ادامه به بررسی آنها پرداخته می‌شود.

بررسی ایرادات شورای نگهبان نسبت به مصوبه مجلس

۱. با عنایت به اینکه اموری که در این مصوبه به صراحت در زمره اختیارات شورای عالی معادن قلمداد شده است، از جمله امور اجرایی و در صلاحیت قوه مجریه می‌باشد، لذا واگذاری این امور به شورایی که در میان اعضای آن افرادی خارج از قوه مجریه حضور دارند، مغایر اصل شصتم قانون اساسی می‌باشد. ایراد شورای نگهبان درخصوص ماده (۱۱) ناظر به این مطلب است. برای رفع این ایراد لازم است اعضای خارج از قوه مجریه از ترکیب این شورا حذف شده و یا بدون حق رأی تلقی شوند.

در مصوبه کمیسیون صنایع و معادن، از سه عضو این شورا، حق رأی سلب شده است. این اصلاح، بخشی از ایراد شورای نگهبان را مرتفع می‌کند، ولی تمام ایراد با این اصلاح رفع نمی‌شود. زیرا با توجه به اصل شصتم قانون اساسی اعمال قوه مجریه از طریق رئیس‌جمهور و وزرا صورت می‌گیرد و از آنجا که وظایف شورای عالی معادن، وظایف اجرایی است، حضور تمامی اعضای غیروزیر در این شورا با حق رأی، مغایر قانون اساسی خواهد بود. لذا پیشنهاد می‌شود برای رفع ایراد مذکور، به جای تصویب مصوبه کمیسیون صنایع و معادن، تبصره‌ای به شرح زیر به این ماده افزوده شود: «تصمیمات این شورا توسط وزیر صنعت، معدن و تجارت امضا و ابلاغ می‌شود». به این طریق، مصوبات این شورا، مصوبه وزیر تلقی شده و ایراد آن مرتفع می‌شود.

۲. در ماده (۱۴) مصوبه برای خاطیان از قانون معادن که بدون اخذ پروانه مربوطه، اقدام به اکتشاف، بهره‌برداری و امثال آن نمایند، مجازات مقرر شده است. شورای نگهبان این امر را برای کسانی که در ملک شخصی یا موقوفه اقدام به این اعمال می‌نمایند، خلاف شرع دانسته است. با توجه به اینکه براساس اصل چهل و پنجم قانون اساسی که متخذ از فقه امامیه است می‌باشد، معادن در زمره انفال بوده و در اختیار حکومت اسلامی می‌باشد، اصل چنین ماده‌ای ضروری بوده و چنین ماده‌ای به نحوی ضمانت اجرای تمامی مواد این قانون تلقی می‌شود.

نظر به اینکه مشابه این ماده در قانون فعلی نیز وجود دارد، کمیسیون صرفاً تبصره‌های ماده مصوب را با اصلاحاتی به ماده موجود افزوده است. با این اصلاح، ایراد شورای نگهبان برطرف خواهد شد و لذا تصویب مصوبه کمیسیون به مجلس محترم پیشنهاد می‌شود.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

به نظر می‌رسد که ایراد اول شورای نگهبان بر مصوبه مجلس، با مصوبه کمیسیون مرتفع نمی‌شود و لذا پیشنهاد می‌شود تبصره‌ای مبنی بر لزوم امضا و ابلاغ مصوبات شورای عالی معادن توسط وزیر افزوده شود. ایراد دوم شورای نگهبان بر مصوبه مجلس، با تصویب مصوبه کمیسیون مرتفع خواهد شد و لذا تصویب آن به مجلس محترم پیشنهاد می‌شود.